

zapada veliko je ime moje među narodima, i na svakom mjestu prinosi se kad i žrtva čista Imenu mojemu, jer veliko je Ime moje među narodima - govori Jahve nad Vojskama.“ (Mal 1,11).

Pitanja za razgovor

- Zašto kršćanski i židovski tumači pisma zaključuju da je Izak slobodno prihvatio svoju žrtvu?
- Kojih pet vrsta žrtava je propisivao Stari zavjet? Što je Toda žrtva?
- Na koju starozavjetnu žrtvu upućuju Isusove riječi „moja krv saveza“?
- Zašto Ivan posebno naglašava da se Isusu nijedna kost nije slomila?
- Koliko puta je Kristova žrtva prinesena?
- Koja je razlika između „predstavljanja“ i „uprisutnjenja“ Kristove žrtve?

Literatura

- *Biblija*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.
- fra Mate Bašić, *Radni materijali autora*

12) *prosinac*: **Služba riječi i euharistijska služba**

Služba riječi i euharistijska služba

Molitva

Klanjam ti se smjerno

Klanjam ti se smjerno, tajni Bože naš, što pod prilikama tim se sakrivaš, srce ti se moje cijelo predaje jer dok promatra te, svijest mu prestaje.

Vid i opip, okus varaju se tu, al' za čvrstu vjeru dosta je što čuh. Vjerujem u svemu Kristu Bogu svom, istine nad ovom nema istinom.

Samo Bog na križu bješe oku skrit, ovdje je i čovjek tajnom obaviti. Vjerujem u oba, oba priznajem, s razbojnikom isto skrušen vapijem.

Rana kao Toma ja ti ne vidim, ipak Bogom svojim priznajem te s njim. Daj da vjera moja uvijek življe sja, da se ufam u te, da te ljubim ja.

Uspomeno smrti Spasa premilog, živi kruše što si život puka svog. Daj da sved od tebe i moj živi duh, dokraj žića budi najslađi mu kruh.

Pelikane nježni Spasitelju moj, blatna me u Krvi peri presvetoj. I kap njena može svijet da spasi cijel, da bez ljage bude posve čist i bijel.

Isuse kog sad mi krije veo taj žarku želju molim ti mi uslišaj. Daj da otkrito ti lice ugledam i u slavi tvojoj blažen uživam. Amen.

Uvod

U ovoj ćemo temi pokušati razumjeti Sveto pismo kao živu Riječ Božju i zašto Pismo ima središnje mjesto u liturgiji. Vidjet ćemo i Pismo kao susret s Kristom, živom Božjom Riječi te bolje razumjeti službu riječi i euharistijsku službu unutar Služba riječi priprema za Euharistijsku službu unutar mise.

Razrada teme

I. Pričest Riječju Božjom

a) Gospodin s vama

„Gospodin s vama“, govori svećenik na samom početku Mise. „I s duhom tvojim“, odgovaramo mi. To je molba, ali u isto vrijeme i izjava činjenice. U molbi tražimo Gospodina da bude uz nas dok Ga slavimo. U izjavi činjenice priznajemo da nam je molba već uslišana. Isus Krist obećao je da će biti uz nas kad se okupljamo u njegovo ime (Mt 18,20), a u misi on ispunjava to obećanje.

Isus Krist stvarno je prisutan u euharistiji. Ali Riječ Božja (Iv 1,1) je također stvarno prisutna u čitanju Svetog pisma kod službe riječi. Doista, služba riječi je pričest riječju Božjom, kao što je euharistijska služba pričest Tijelom i Krvlju Kristovom. Kao što dolazi pod prilikama kruha i vina, Krist dolazi u Riječi koja se naviješta iz Svetoga pisma.

U Službi riječi slušamo priču o našem spasenju – svi veliki događaji povijesti spasenja govore nam se i objašnjavaju. U euharistijskoj službi, kroz pričest i zajedništvo s Kristom u kruhu i vinu, sjedinjujemo se s pričom o spasenju. Naše pojedinačne priče postaju dio Njegove priče, priče o spasenju svijeta, koja je dosegla svoj vrhunac u Njegovoj smrti i uskrsnuću – te nas je pozvao da se toga prisjećamo u Misi.

b) Riječ na putu

U našem slavlju službe riječi prije euharistijske službe, ne samo da slijedimo Kristovu biblijsku zapovijed, nego također i njegov primjer.

Prisjetimo se priče na putu za Emaus iz Lukinog evanđelja (Lk 24, 13-35). Dvojica Isusovih učenika hodaju iz Jeruzalema do sela Emaus, te na putu susreću uskrslog Krista – ali u svojoj tuzi i zbunjenosti zbog njegove smrti nisu ga prepoznali. Hodajući s njima, Krist im objašnjava Pisma, pokazujući kako su Mojsije i proroci prorekli sve te stvari koje se moraju dogoditi Kristu. Došavši u Emaus, večeraju zajedno. Ali to nije obična večera. Luka namjerno koristi riječi iz pripovijedanja o posljednjoj večeri: Za stolom, Isus uzima kruh ... blagoslovi ... razlomi ... i dade kruh (usp. Lk 22, 14-20). Ovdje nam Luka daje sliku euharistije, prvu nakon uskrsnuća.

Promotrimo i dvostruki uzorak: naviješta se riječ Božja, a zatim se lomi kruh. To prepoznajemo kao uzorak mise. Prvo Isusovi učenici čuju riječ Božju objašnjenu u svjetlu Evanđelja (Lk 24, 27). Isus objašnjava kako Pisma naučavaju istinu o njemu, te kako je cijela povijest spasenja vodila to tog događaja koji su učenici upravo vidjeli.

To se događa u našoj službi riječi. Slušamo čitanja iz Staroga i Novog zavjeta koja je Crkva pažljivo odabrala da osvjetljaju jedno drugo. Vidimo kako se obećanja Staroga zavjeta ispunjavaju u Novome i kako Novi zavjet baca svjetlo na misterije Staroga zavjeta.

S takvom pripremom dolazimo do euharistijskoga stola. A u lomljenju kruha stavljeni smo u zajedništvo samog misterija povijesti spasenja koje nam je naviješteno u službi riječi.

Zato svaki put kad se Pismo čita u misi govorimo ispovijest vjere te izraz zahvale: „Riječ Gospodnja! Bogu hvala!“

II. Bogoduh

a) Nesvakidašnja knjiga

Zato kada svećenik čita Evanđelje, poljubi knjigu; a prije nego čujemo Evanđelje, činimo trag križa na čelu, usnama i srcu, dajući hvalu i slavu Bogu. Nisu to prazne geste i rituali. Činimo to iz jednog ključnog razloga: jer primamo Pismo kao što su ga primili prvi kršćani: „Ne riječ ljudsku, nego kakva uistinu jest, riječ Božju“ (1 Sol 2,13). Zato Sveto pismo uvijek ima počasno mjesto u našim crkvama.

U mnogim crkvama, knjiga Evanđelja (Evanđelistar) je savršeno uvezena, nosi se u procesiji i postavlja se na sredinu oltara. Ona je središnji predmet Službe riječi i poštujemo je poštovanjem koje dolikuje riječi Božjoj. Naše poštovanje prema Pismu nije ništa novo. Vidimo isto duboko poštovanje kod pisaca Novoga zavjeta. Kada vidimo riječ „Pisma“ u Novome zavjetu, gotovo uvijek se odnosi na ono što mi danas zovemo Stari zavjet (npr. usp. Iv 5,39; Rim 1,2). Židovi Isusova vremena često su Pisma zvali „Zakon i proroci“ (Mt 5,17) – pod čime su mislili na sve ono što mi danas zovemo Stari zavjet.

Isus i njegovi učenici su, kao svi dobri Izraelci, znali da to nisu bile svakidašnje, obične, knjige i spisi. Pisma su „obećanja Božja“ (Rim 3,2) ili „proroštva“ (2 Pt 1,19-20) – ne u smislu da predviđaju budućnost, nego da su poruke Božje.

„Sve Pismo“ je „bogoduh“, govori Pavao (2 Tim 3, 16). Grčka riječ koju prevodimo „inspirirano“ doslovno znači „Bogom nadahnuto“. To je ispravan način razumijevanja božanskog nadahnuća Pisma.

b) Nadahnuta obećanja Božja

Zato novozavjetni pisci ponekad citate iz Starog zavjeta započinju s „kako govori Duh Sveti“ (Heb 3,7; Dj 1,16). Pismo nije, kako kaže apostol Petar „ljudskom voljom doneseno, nego su Duhom Svetim poneseni ljudi od Boga govorili“ (2 Pt 1,21).

Kada su Petar i drugi novozavjetni autori govorili i pisali, bili su potaknuti Duhom Svetim te su pisali pod Božjim utjecajem. Pavao je pisao „po mudrosti koja mu je dana“ od Duha Svetoga, govori Petar (2 Pt 3,15-16). Pavao sam kaže: govorimo „ne naučenim riječima čovječje mudrosti, nego naukom Duha“ (1 Kor 2,13).

Mnogi su zapisi Novoga zavjeta napisani izričito da bi se čitali u kontekstu Euharistijskog slavlja (npr. 1 Kor 1,2; 1 Tim 1,1; Otk 1,11; Kol 4,16; 1 Sol 5,27).

III. Riječ u Liturgiji Izraela

a) Mjesto Pisma

U slavlju euharistije, pridružujući svoja Pisma onima iz Starog zavjeta, prva je Crkva nastavila tradiciju koju su započeli Židovi.

Budući da se vjerovalo da je Pismo Božji govor dostavljen preko ljudskih alata, Pismo je imalo važno mjesto u židovskoj liturgiji. Zapravo, imalo je mjesto slično onome koje Riječ ima u našoj službi riječi. Kada je Mojsije primio Zakon od Boga, pročitao je pred narodom sve što je Bog rekao. Oni su odgovorili „jednoglasno“ da će vršiti sve što im je Bog rekao (Izl 24,3). Zatim su prinijeli žrtvu Bogu, a zauzvrat su dobili zajedništvo u „krvi saveza“ (Izl 24, 4-8).

Na sličan način i mi, nakon što čujemo Riječ Božju u Službi riječi, ispovijedamo svoju vjeru „jednoglasno“ u riječima Vjervanja. Zatim svećenik prinosi žrtvu, a mi postajemo dionici „krvi saveza“ (Mk 14,24), koja postaje prisutna na oltaru.

Nakon Mojsija, mnogo kasnije u Izraelskoj povijesti vidimo sličnu liturgijsku upotrebu riječi Božje u reformi kralja Jošije. Jedan je svećenik pronašao Knjigu Zakona (prvih pet knjiga Staroga zavjeta) koja je bila skrivena tijekom vladavine zloga kralja (2 Ljet 34, 14-18). Dobri kralj Jošija pročitao je knjigu pred skupinom ljudi, te se u ime naroda zakleo da će vršiti sve zapovijedi zapisane u njoj (2 Ljet 34, 29-32). Ponovno, nakon čitanja Riječi i ispovijesti vjere, vidimo liturgijsku žrtvu (2 Ljet 35, 1-19).

b) Liturgija sinagoge

Kada je Jeruzalem razoren, a ljudi odvedeni u Babilon (2 Kr 25, 8-12), narod više nije mogao vršiti službe u Hramu, nego su započeli osnivati mjesne skupštine (kongregacije). Te „sinagoge“ (od grčke riječi koja znači skupina) nastavile su postojati nakon što se narod vratio u Jeruzalem (Ezr 1, 1-4), kao prikladna mjesta za sastanak na šabat.

Kada su se izbjeglice vratili iz Babilona i ponovno uspostavili službu jedinome pravom Bogu u Jeruzalemu, čitanja iz Pisma oblikovala su središte njihovih službi (Neh 8). Tako je ostalo sve do Isusova vremena. Možemo vidjeti dobar prikaz liturgije sinagoge na početku Lukina evanđelja, kada je Isus pozvan pročitati dnevno čitanje u sinagogi u Nazaretu (Lk 4, 16-22). Isus čita čitanje proroka Izaije, zatim ga tumači u propovijedi (Lk 4, 23-27) – kao što i danas u Službi čitanja slušamo čitanje, a zatim propovijed koja objašnjava pročitano.

IV. Riječ u Liturgiji Crkve

a) Ispunjenje Pisma

Isusova prisutnost u liturgiji sinagoge u Nazaretu označava prekretnicu u povijesti spasenja.

Zapravo, odigrava se ono što je kasnije zapisano u Poslanici Hebrejima: „Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima; konačno, u ove dane, progovori nama u Sinu“ (Heb 1,1-2).

Promotrimo što se događa u Nazaretu.

Isus čita odlomak koji je prije mnogo godina zapisao prorok Izaija za pretke Izraelaca. Nije to bilo koji odlomak iz Izaije, nego upravo Izaijino obećanje Mesije – koji će biti

pomazan Duhom, koji će donijeti slobodu potlačenima, vid slijepima. Nakon čitanja Izaije Isus govori: „Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima“ (Lk 4, 21).

Što je Bog nekoć govorio po prorocima, sada je izrekao njegov Sin. A u slušanju Sinove riječi sva Pisma starine su ispunjena – zapravo, Bog sada ostvaruje obećanja dana u Pismima. Primijetite da govori da su se obećanja dana u Pismima ispunila dok „odzvanjaju u ušima“. Do ovoga trenutka u Nazaretu, Izraelska liturgija bila je u iščekivanju i nadi: zajednica je slušala riječi Mojsija i proroka i molila se da Mesija ubrzo dođe.

U Isusu se ostvaruje ono čemu su se nadali i što su iščekivali. Isus je, kako je rekao svojim učenicima prve uskrsne noći, ispunjenje Pisma Izraela (Lk 24,27.45). Ta stvarnost ispunjenja je ono što možemo iskusiti u službi riječi u misi. U Misi se ispunjavaju sva obećanja staroga saveza, dok slušamo, dok nam odzvanjaju u ušima, dok sudjelujemo u blagoslovu novoga saveza.

Primijetimo također da naša nedjeljna čitanja prate uzorak povijesti spasenja – počevši od Starog zavjeta pokazuju nam kako se to određeno obećanje Staroga zavjeta ispunjava u Novome zavjetu u Isusu. Namjerno u svakoj Misi ponovno čitamo i ponovno proživljavamo velike događaje našeg spasenja, spasenja kojemu dajemo hvalu u misi. Ponekad su poveznice između pojedinih čitanja u misi suptilne, ali čitanja su uvijek povezana kako bi pokazala jedinstvo Božjeg spasenjskog plana, od Starog zavjeta do Novog, te kako se taj plan nastavlja u misi.

Kako bismo to slikovito opisali, uzet ćemo primjer iz obične nedjelje „kroz godinu“ (to je ono vrijeme u Crkvenoj godini koje ne pripada Došašću, Božiću, Korizmi ni Uskrsu).

Pogledajmo čitanja 21. nedjelje kroz godinu u ciklusu A (Crkvena čitanja prate trogodišnji ciklus u kojem se Matejevo evanđelje čita u godini A, Markovo u godini B, a Lukino u godini C).

Starozavjetno čitanje te nedjelje je Izaijino proroštvo u kojemu on naviješta da će „ključevi“ kraljevstva Davidova biti predani novom upravitelju. On će biti otac Izraelskoga naroda, i što on otvori nitko neće zatvoriti, i što on zatvori nitko neće otvoriti (Iz 22, 15.19-23).

I u našem slušanju Evanđelja te nedjelje ispunjava se Izaijino proroštvo.

Evanđelje koje je izabrala Crkva je događaj kada Isus daje „ključeve kraljevstva“ Petru. Nadalje odjekujući Izaijine riječi, Isus govori da, što god Petar sveže na zemlji, bit će svezano na nebesima, i što odriješi na zemlji bit će odriješeno na nebesima (Mt 16, 13-20). Crkva nam u liturgiji pokazuje da je Petar onaj o kome je prorokovao Izaija, koji će vladati Kraljevstvom Davidovih sinova – Crkvom.

Ako slušamo pažljivo, čut ćemo takve poveznice u svakom nedjeljnom čitanju.

b) Susresti Krista u Pismu

Ali, katolici ne dolaze na misu zbog proučavanja Biblije.

Služba riječi nije samo lekcija iz povijesti ili prilika za izvlačenje moralnih i etičkih lekcija iz Svetog pisma. U misi, kroz čitanja, Gospodin je uistinu s nama, govori nam, zove nas da obnovimo savez s njim, savez u koji smo ušli krštenjem. Dakle, u službi riječi nastavljamo dugu tradiciju koja potječe od Mojsijeva vremena, ali sada sa znanjem da je Krist s nama.

Od Staroga preko Novog zavjeta sve do današnjeg dana ljudi su se divili Pismu kao živoj i moćnoj Riječi Božjoj. Od Mojsija nadalje uvijek susrećemo Riječ u liturgijskom okruženju, kao središnji dio našeg javnog bogoštovlja. Ovdje učimo ne samo što nam Bog želi reći, nego učimo i da je Riječ Božja još uvijek živa i da djeluje u našem svijetu danas.

Kršćani prepoznaju da je riječ Božja „tijelom postala i nastanila se među nama“ (Iv 1,14) u osobi Isusa Krista. Kada susretnemo Riječ u službi riječi, ne slušamo samo priču o svojoj vjeri ili mudrost učitelja vjere, nego na pravi način susrećemo samoga Krista.

Zato pokazujemo tako duboko poštovanje prema riječi Božjoj u službi riječi. Uvezujemo je u prekrasne knjige koje su same po sebi umjetnička djela, nosimo je u procesijama sa svijećama i tamjanom, naviještamo je jasno i glasno pred cijelom zajednicom, razmatramo nad njom te slušamo interpretacije od crkvenih mudraca.

Činimo to jer znamo da susrećemo Krista, Riječ koja je „u početku bila kod Boga“ (Iv 1,2). Taj susret s Riječju u Pismu priprema nas na čudo euharistije, u kojem dolazimo licem u lice s Riječju koja je Tijelom postala. U Riječi koja se naviješta u misi proživljavamo misterij spasenja. U kruhu i vinu posvećenima na oltaru ulazimo u misterij spasenja. Bog nas oslovljava u službi riječi i govori nam o svemu što je učinio za naše spasenje od postanka svijeta.

Cijela ta povijest spasenja namijenjena je tome da nas uvede u sudjelovanje u novom savezu kojeg se sjećamo i kojeg uprisutnjujemo u svakoj misi.

U misi, u trenutku kad su kruh i vino blagoslovljeni biblijskim Isusovim riječima, liturgija svakome od nas, ovdje i sada, donosi ono što je obećano na svetim stranicama. Kroz liturgiju dobivamo svoje mjesto u povijesti spasenja.

V. Biblija u akciji

a) Gore srca

„Gore srca!“

Čujemo ove riječi u jednom ključnom trenutku u misi, na početku euharistijske molitve. U Svetom pismu je izričaj „gore (podignite, dižite)“ često povezan s prinosom samoga sebe Bogu u molitvi (Ps 25, 1-2, Ps 134,2).

Jedino mjesto gdje se doslovno spominje „podignimo svoja srca“ je vapaj Gospodinu za njegovu milost i prisutnost, te obećanje da ćemo mu se vratiti i služiti mu (Tuž 3,41; 2,19). U misi ulazimo u samo nebo. Pridružujemo se beskrajnom bogoslužju anđela i svetaca u nebu. Naša liturgija na zemlji je dio nebeske liturgije. Misa je, drugim riječima, nebo na zemlji.

b) Biblija završava u misi

Kada se Pismo čita u crkvi, sam Bog govori, a Krist je prisutan među nama. Tada nam govori, kroz nedjeljna čitanja, kako je Božji spasenjski plan izvršen u povijesti i kako nas vodi prema euharistijskom stolu.

Nakon riječi Božje jednoglasno ispovijedamo vjeru riječima Vjerovanja. Ovdje postoji biblijski presedan za takvu praksu u misi. U Starome zavjetu čitanje Pisma bilo je prije

ispovijesti vjere. Jer kad Bog govori, njegova Riječ zahtjeva odgovor, a taj odgovor je obećanje vjere i poslušnosti.

Kada je Mojsije Izraelcima dao Zakon, očekivao se njihov odgovor, te su odgovorili: „Sve riječi što ih Jahve reče, vršit ćemo.” (Izl 24,3). Kada su, za vrijeme kraljevanja Jošije, svećenici ponovno otkrili Knjigu zakona, kralj ju je pročitao pred narodom. Vidimo da je čitanje Pisma bilo poziv za narod – poziv koji zahtjeva njihov odgovor. Zato, nakon slušanja Riječi, kralj sklapa savez s Bogom u ime naroda, obećavajući „držati se njegovih zapovijedi, pouka i uredaba svim srcem i svom dušom ...“ (2 Ljet 34,29-32; Neh 9).

c) Što vjerujemo

Istu stvar činimo u misi. Čujemo Riječ Božju – koju usred nas govori Krist – te odgovaramo na tu priču o spasenju koju čujemo u čitanjima Starog i Novog zavjeta, a naš odgovor je formiran recitiranjem Vjerovanja.

Nije to samo recitiranje napamet stavki vjere. Kada kažemo „vjerujem...” tada govorimo ono što su Izraelci govorili, ono što je i kralj Jošija rekao – da smo spremni vršiti Božje zapovijedi, živjeti život dostojan riječi koje smo čuli u Pismu pročitano u misi.

Još nešto o Vjerovanju. Možemo primijetiti kako je Vjerovanje zapravo obris biblijske priče. U Vjerovanju ponavljamo povijest spasenja – od postanka neba i zemlje, preko utjelovljenja, raspeća i uzašašća, sve to Posljednjeg suda na kraju vremena. Gotovo svaka riječ Vjerovanja uzeta je iz Pisma – ispovijedamo vjeru u Boga koji se objavio u Pismu koristeći upravo riječi Pisma.

Uzmimo nekoliko primjera:

Vjerujem u „jednoga Boga, Oca“ (1 Kor 8,6; Ef 4,6); i njegova „jedinog Sina“ (Iv 3, 16); po kojem je sve stvoreno (Kol 1,16).

„Zbog našega spasenja“ on je pribijen na križ (2 Kor 5, 21); i doći će jednoga dana „suditi žive i mrtve“ (Dj 10, 42), i njegovu kraljevstvu „neće biti kraja“ (Lk 1, 33).

Vjerujemo u „jedno krštenje“ (Ef 4,5) i život svijeta koji će doći (Iv 6, 51).

Nakon ispovijesti vjere molimo jedni za druge i za one u potrebi, te je to još jedna praksa u misi koja potječe iz Novoga zavjeta (Iv 5, 1; 1 Sol 1,2; Kol 1, 9).

VI. Liturgija u nebu

a) Zaneseni u duhu

Biblijska priča, koja nam je ispričana u čitanju Svetog pisma u misi i koja je sažeta u Vjerovanju, dostiže svoju puninu u misi.

Sva povijest koja je zapisana u Pismu, sve što nam je otkriveno o jednome Bogu i njegovu Sinu, imalo je namjeru dovesti nas do trenutka zajedništva s Bogom, u „lomljenju kruha“ (Lk 24, 35).

U euharistijskoj službi vidimo kulminaciju biblijske povijesti pred nama, na oltaru.

„Podižemo srca“ prema nebu, te smo „zaneseni u duhu“ i preneseni u liturgiju koja se cijelo vrijeme događa u nebu (Otk 4,2). To je otkriveno apostolu Ivanu u posljednjoj knjizi Biblije. Zapravo, misa daje smisao svim zbunjujućim i često strašnim vizijama i simbolima Otkrivenja.

Ono što je otkriveno Ivanu je da je misa koju slavimo na zemlji sudjelovanje u nebeskoj liturgiji.

Ivanove vizije započinju u dan Gospodnji, u nedjelju (Otk 1,10) – to je ime koje su prvi kršćani dali prvom danu tjedna, kada su slavili „lomljenje kruha“ (Dj 20,7).

Ivan je „zanesen u duhu u dan Gospodnji“. Drugim riječima, moguće upravo dok je slavio misu, Ivan je odnesen na nebo. Ivan vidi iste stvari koje mi vidimo kada dođemo na misu.

Vidi oltar (Otk 8,3); svijeće (1,12); tamjan (5,8); svećenike u haljinama (4,4). Vidi i kruh ili manu (2,17); i čaše ili kaleže krvi (Otk 16). Vidi i nebeske slavitelje – anđele i svece – koji uzvikuju: „Svet, svet, svet“ (4,8), pjevajući himnu slave Bogu, nebeskom kralju (15,3-4) i govoreći „aleluja“ (19, 1.3.6) znamenujući se znakom križa na čelima (14, 1). Zatim vidi čitanje Pisma (Otk 2-3), i napokon „svadbenu gozbu Jaganjčevu“ (19,9).

b) Misa otkrivena u Otkrivenju

Zapravo, postoji još sličnosti između Knjige otkrivenja i mise.

Sama je knjiga napisana s nakanom da se pročita tijekom liturgije (Otk 1,3), a podijeljena je u dva dijela koja ugrubo odgovaraju službi riječi i euharistijskoj službi koje imamo danas u misi. Ivan je ljudski autor ovog Pisma, ali Pismo ima i božanskog autora – Riječ Božju.

Prvih jedanaest poglavlja želi se pobrinuti da se pročitaju pisma koja na svitku piše Ivan „koji posvjedoči za riječ Božju i za svjedočanstvo Isusa Krista - za sve što vidje“, a kojemu pisma diktira „netko kao Sin Čovječji“ (Otk 1,2.11-13). Znakovito, prva tri poglavlja Otkrivenja počinju kao što i misa počinje, jednom vrstom pokajničkog čina. Isus osam puta koristi riječ „pokajati se“ u sedam pisama (Otk 2,16).

Nakon što je navještena Riječ Božja, Sin proglašava „Evo, na vratima stojim i kucam; poslušaj li tko glas moj i otvori mi vrata, unići ću k njemu i večerati s njim i on sa mnom“ (Otk 3,20).

Ovim riječima kojima se poziva na večeru s Kristom nebeska Služba riječi prepušta mjesto slavlju euharistije.

Kao i u našoj misi, služba riječi u Otkrivenju priprema nas da bismo primili Jaganjca Božjeg. Svima koji imaju „uši da čuju“ rečeno je da će im sam Isus dati „mane skrivene“. To je poveznica na „nebeski kruh“ koji je Bog dao Izraelcima da jedu tijekom njihova Izlaska (Ps 78, 23-25). Taj je nebeski kruh znak za kruh koji je Krist došao dati – njegovo Tijelo koje se daje za život svijeta (Iv 6, 32-33; 49-51). To je kruh svagdašnji za koji je učenicima rekao da mole – u molitvi koju molimo u svakoj misi.

Drugi dio Otkrivenja počinje u jedanaestom poglavlju, otvaranjem Božjeg hrama na nebu, a vrhunac ima u izlivanju sedam čaša i svadbenoj večeri Jaganjčevoj – upečatljivoj slici Euharistijske službe.

VII. Bogoslužje u novom Jeruzalemu

a) S anđelima i svetima

Ivan je pozvan da „uzide ovamo“ (Otk 4,1). Mi smo, također, pozvani doći u nebo – uzdići srca – na početku euharistijske službe.

Kada podignemo srca pozvani smo pjevati s anđelima i svetima. Nije to samo izražavanje osjećaja. Kao i sa svime u misi, ovdje postoji sakramentalna stvarnost.

U ovom trenutku u misi na otajstven način pridružujemo svoju pjesmu onoj pjesmi koju je Ivan – a prije njega prorok Izaija – čuo u nebu: „Svet, svet, svet...“ (Otk 4,8; Iz 6,3).

Drugi dio naše pjesme („Blagoslovljen koji dolazi...“) uzet je iz psalma koji su pjevali hodočasnici u Jeruzalem na Pashu. To je, također, i psalam koji su pjevali kada je Krist slavno ušao u Jeruzalem (Mk 11,10; Ps 118,26).

Biblijske riječi daju nam znakove onoga što se događa u misi. Okupili smo se oko oltara – ne samo zemaljskog oltara, nego i oko nebeskoga. Došli smo do gore Siona, novoga nebeskoga Jeruzalema. Ivan je to vidio – „Jaganjac stoji na gori Sionu“ (Otk 14,1).

Poslanica Hebrejima (Heb 12, 22-24) na sličan način govori da je euharistijsko slavlje na zemlji ulazak i sudjelovanje u nebeskoj liturgiji u novom Jeruzalemu. Kako kaže poslanica Hebrejima, u Misi pristupamo „gori Sionu i gradu Boga živoga, Jeruzalemu nebeskom“. Tamo se pridružujemo „nebrojenim tisućama anđela“ i „Crkvi prvorodenaca“, i Isusu, „Posredniku novog Saveza i krvi škropljeničkoj“ u „svečanom skupu“ odnosno slavlju.

Ove su riječi pune biblijskih aluzija i poveznica. Zanimljivo je vidjeti da je za riječ koju prevodimo „skup, skupina“ grčka riječ „eklesia“ – koju, također prevodimo „crkva“.

Možemo uočiti sličnosti između opisa mise u Poslanici Hebrejima i Ivanovog Otkrivenja. Oba vide novi Jeruzalem, novi Sion, prebivalište Gospodnje (Ps 132, 13-14). Oba vide anđele i Isusa, Jaganjca čija krv odnosi grijeha svijeta. Oba vide i „slavlje“ i okupljanje „prvorodenaca“ ili „prvina“ onih koji vjeruju u Isusa (Otk 14,4). Također, oba vide ovo slavlje u hramu na nebu, znaku novog saveza skovanog u krvi Isusovoj (Otk 11,19).

Ova Pisma pokazuju da je misa vrhunac povijesti spasenja pripovijedanog u Pismu.

To isto nam govore i molitve u misi.

b) Moliti povijest spasenja

Euharistijska molitva u misi je molitva zahvale u kojoj darovi koje donosimo na oltar – kruh i vino, te sav plod naših ruku i misli – budu posvećeni snagom Duha Svetoga.

Kao i sa svime u misi, ovdje se koriste biblijske molitve koje upotrebljavaju jezik koji nalazimo u Pismu te također sažimaju biblijsku priču.

One su, ipak, više od toga. Euharistijske molitve prepričavaju povijest spasenja, ali nas isto tako čine dijelom te povijesti, kroz sakramentalnu promjenu kruha i vina u Kristovo Tijelo i Krv.

Razna predslavlja euharistijskih molitava prizivaju u sjećanje cijelu biblijsku priču, uvijek nam pokazujući kako je cijeli plan spasenja, koji je zapisan u Bibliji, svoj vrhunac doživio u smrti i uskrsnuću Isusa Krista, čemu činimo spomen u svakoj misi.

Četvrta euharistijska molitva donosi cijelu povijest svijeta – počinje od Božjeg stvaranja muškarca i žene na svoju sliku i gubitka prijateljstva zbog neposlušnosti. Zatim nastavlja oertavati povijest Starog zavjeta – Božje ponude saveza s čovjekom kako bi pomogao da Ga „svi ljudi tražeći nađu“ – obećanje spasenja koje je došlo preko proroka. „U punini vremena“, zaključuje molitva, Bog je poslao svoga jedinog sina.

Vrhunac povijesti spasenja o kojoj govore euharistijske molitve, kao u Bibliji, također je Posljednja večera.

c) Njemu u spomen

Kao što smo rekli u prvom predavanju, riječi ustanovljenja u euharistijskoj molitvi uzete su izravno iz biblijskih zapisa o Posljednjoj večeri, koje se sjeća i sv. Pavao (1 Kor 11, 23-29; Mt 26, 26-29; Mk 14, 22-25; Lk 22, 15-20).

Crkva u euharistiji ispunjava Kristovu zapovijed zapisanu u Pismima: „Ovo činite meni na spomen.“ U ovome trenutku euharistijske molitve važno je da svećenik koristi točne riječi Pisma: „Ovo je moje Tijelo...“ i „ovo je kalež moje Krvi...“

Zašto je to važno? Zato što samo Božja riječ može učiniti ono što je Isus tražio – preobraziti kruh i vino u njegovo Tijelo i Krv. Naše bogoslužje može biti preobražavajuće za nas jer biblijska Riječ koju čujemo nije „riječ ljudska, nego kakva uistinu jest, riječ Božja...“ (1Sol 2,13).

Samo Božja riječ ima moć donijeti ono što obećava, ima moć dovesti nas u zajedništvo istinske i žive prisutnosti Isusove. Samo sveti govor Božji može učiniti božanski čin preobraćenja kruha i vina u Tijelo i Krv našega Gospodina. Samo sveti govor Božji može nas dovesti u zajedništvo sa živim Bogom.

U Misi odgovaramo na ovo veliko otajstvo vjere riječima koje su, također, preuzete iz Pisama. Poklik tajne vjere (Tvoju smrt Gospodine naviještamo...) također je biblijska molitva. Sa svetim Pavlom potvrđujemo da, kada jedemo ovaj kruh i kada pijemo ovu čašu, naviještamo njegovu smrt dok On ne dođe (1 Kor 11,26). Potvrđujemo i da je smrću i uskrsnućem uništio smrt (1 Kor 15,26) i da će ponovno doći (Iv 14,3). On je, uistinu, spasitelj svijeta (Iv 4,42; 1 Iv 4,14).

Pitanja za razgovor

- Po čemu je Služba riječi slična Euharistiji?
- Na koji način je Lukina priča o putu u Emaus paralelna s kršćanskom liturgijom?
- Što razlikuje Petrova i Pavlova pisma od običnih ljudskih pisama? Gdje su se čitala mnoga apostolska pisma?
- Kada podignemo srca u zazivu „srca gore“, gdje ih podižemo?
- Koji je vrhunac povijesti spasenja, prema onome kako je ispričano i sažeto u Euharistijskim molitvama?
- Mislimo li uvijek na to da susrećemo Krista kada se u misi naviješta Riječ Božja? Kako možemo bolje pokazati ljubav i poštovanje prema Riječi?
- Slušamo li pažljivo riječi na Misi? Čujemo li priču o našem grijehu i otkupljenju u predslavlju? Sjetimo li se priče o našem spasenju u Euharistijskoj molitvi?

Literatura

- *Biblija*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.
- fra Mate Bašić, *Radni materijali autora*